

ŽENSKI SVET

GLASILO ŽENSKIH DRUŠTEV V JULIJSKI KRAJINI

Izhaja prve dni vsakega meseca. — Letna naročnina : L 14 ; polletna : L 7 ; četrletna : L 3.50 ; poedini zvezki : L 1.20. — Uredništvo in uprava : Trst, posta centrale, poštni predal šte. 384. — Odgovorna urednica : C. E. Godinova. — Tiska „Tiskarna Edinost“ v Trstu, Via San Francesco d' Assisi 20.

LETNIK I.

MAJ

ŠTEVILKA 5.

□ □ □ □ VSEBINA 5. ŠTEVILKE : □ □ □ □

OBRAZI IN DUŠE II. — Sarah Beruhardt — (P.)	Stran 97
OLESIJA. Nadaljevanje. — A. I. Kuprin. (Iz ruščine prevela P. Hočevarjeva)	„ 99
GABRIJAN IN ŠEMBILJA. — (Dr. Ivan Lah)	„ 104
SLABOTEN OTROK — MATERINA POSEBNA SKRB. (Anica Sebarjeva)	„ 108
LEPI DOM — LJUBI DOM. — (Davorinka Deželova)	„ 112
JUBILEJ — (Marica Bortolova)	„ 114
PESME IVE ROD. I.	„ 115
GORJÉ. — (Poldi Leskovčeva.)	„ 115
IZVESTJA : Društvena poročila. - Po ženskem svetu. - Gospodinstvo. - Materinstvo. - Kuhinja. - Iz naše skrinje. - Ročno delo. - Razgovori. - Listnica uprave 116, 117, 118, 119, 120.	
UREDNICA : PAVLA HOČEVARJEVA.	

Ivan Kerže - Trst

Piazza San Giovanni šte. 1

ima v zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, stekla, lesa in emailirane prsti.

POZOR!

Okraski za rakve, pajčolanasta pokrivala, obleke in čevlji za mrtvece. Zaloga na debelo po zmernih cenah pri podjetju

A. RUNZE - Trst, Ugo Foscolo 15

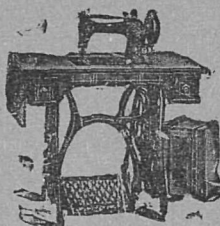
Velika zaloga vina, žganja in likerjev

Jakob Perhauč

ustanovljena leta 1878

Trst, via Xidias 6, Telef. 2-36

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brnjevce, in Kranjski slivovec. — Lastni izdelki: šumeča vina, šampanjec, šumeči istrski retošk, Lacrima Cristi in druga. — Specialiteta: Jaičji konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji.

Pozor na domačo tvrdko!

Fran Saunig, Gorica

Gospodska ulica (sedaj Via Carducci) šte. 25

naznanja slavnemu občinstvu, da ima **veliko izbiro šivalnih strojev** več vrst za krojače, šivilje in čevljarje

iz najboljših nemških tovaren, za kar jamči deset let.

Dalje velika izbira dvokoles. Izjemno prodaja tudi na obroke. — Ceniki na zahtevo poštnine prosti. — **LASTNA MEHANIČNA DELAVNICA.**

MILO FENDERL

JE NAJBOLJŠE!

Obrazi in duše.

III.

SARAH BERNHARDT.

26. marca t. l. okoli desetih zvečer so stopili na pariške odre gledališki ravnatelji, prekinili razpoloženje v dvorani ter javili občinstvu: nocoj ob devetih je umrla Sarah Bernhardt, velika...

Globoka ginjenost je zasenčila obraze..., v „Theâtre Sarah Bernhardt“ pa se ni tisti večer več dvignilo zagrinjalo.

Naslednji dan je že šel po vsem kulturnem svetu glas o smrti velike umetnice. Njenega pogreba se je udeležila takorekoč vsa Fracoska. Zastopniki vlade, raznih uradov in društev ter nebrojna množica ljudstva je spremljala pokojnico, kar je utisnilo njeni zadnji poti značaj triumfalnega obhoda. Še nikoli ni videl Pariz toliko cvetja na ulici. Pet polnih voz je peljalo vence pred krsto, za njo je pa vozil pokojničin avtomobil, ves s črnim pregrnjen. Od vseh strani je občinstvo usipalo cvetje na veliko umetnico.

Kdo je pa bila ta žena?

Rosine Bernard — to je bilo njeno pravo ime — je bila hči židovskih starišev, ki so pa pozneje prestopili v katoliško cerkev. Bila je vzgojena v zavodu in se je celo mislila posvetiti samostanskemu življenju. Kmalu pa so izpoznali njen izredni igralski talent ter jo pregovorili, da se je odločila za oder. Najprej je nastopila v rodnem mestu Parizu, nato pa jo je vodila slava v vsa večja evropska mesta in celo v Ameriko. Svet jo je občudoval kot legendarno princezino; kakor pred leti ime Napoleonovo tako je takrat ime Sarino v naglem času zaslovelo preko Francije po širnem svetu.

Izredne sposobnosti lepe in mlade umetnice so kmalu izpoznali takratni francoški pisatelji; veliki dramatik Sardou je dolgo časa pisal le zanjo. Imela je poseben dar, da je udahnila v svojo vlogo nepopisno življenjsko moč. Njena fingirana bol je bila ginljivejša in silnejša od resnične, v njenem smehu in joku je navzoče občinstvo občutilo življenje silneje nego v lastnem doživetju. Z glasom, s kretnjami in z izrazom je ulila iz svoje duše na odersko osebo več življenjske sile kot avtorjeva misel in beseda.

Bernhardtova je bila utelešena umetniška ženska osebnost. Iskala je izraza svojemu čuvstvovanju v veri, v slikarstvu in kiparstvu, v pisateljevanju in v vsakdanjem življenju. Bila je soproga in mati, živela je v siromaštvu in razkošju, bila je oboževana zmagovalka in pohlevna bolniška strežnica, veselila se je zdravja in trpela v bolezni: vse to pestro življenje pa je ni uničilo, temveč ji je dalo le novih sil za umetniško ustvarjanje. Hrepenenje po umetnosti je bilo v njej tako silno, da jo je zvalilo na oder celo v osemdesetih letih. Ko ni mogla vsled ohromelosti več nastopiti v celotnem komadu, pa je leže igrala zadnje dejanje „Dame s kamelijami“.

Svet jo je občudoval. Ostareli udje ji niso zasenčili očarujoče umetniške sile, kj je preko petdeset let vrela iz njene igre. S tridesetimi leti si je želela smrti; z dvainscdemdesetimi — ko ji je zdravnikov nož žagal nogo — pa je v bolečinah, zanosu in zamaknjenosti vzklikala: „Delati, še na oder!“

P.

Zaupanje ni najvišje, kar lahko drugemu podarimo, a je najponiževalnejše, če ne mara zanje.

Zaupajte otroku! To vzbuja v njem energijo — najvažnejšo čednost za življenje.

Nikdar v življenju ne pride tako dobro, kakor upamo — nikdar tako slabo, kakor se bojimo.

M. Z.

OLESJA. A. I. KUPRIN. (Iz ruščine poslovenila P. Hočevarjeva.)

(Nadaljevanje.)

IV.

Pomlad je nastopila tega leta zgodaj, povsem pravilna in — kakor vedno na Polesju — nepričakovana. Po vaških ulicah so tekli žuboreči, rujavkasti bleščeči potočki, srdito so se penili okoli kamenja ter urno sukali klinčke in gosji puh. V velikih lužah je odsevalo sinje nebo, po katerem so plavali okrogli, vrteči se beli oblaki; s streh pa so zdaj pa zdaj kapale zvonke kaplje. Jate vrabcev so kričale tako živahno, da nisi mogel ničesar slišati pri tem sčebetanju. Povsod se je čutilo radostno, hitro vznemirjenje življenja.

Sneg je skopnel ter zapustil tu pa tam umazane žlobudraste liše v senčnih sedlih in prosekih. Izpod njega se je pokazala gola, mokra, topla zemlja, ki se je bila po zimi oddahnila ter je sedaj polna svežih sokov, polna žeje po novem materinstvu. Nad črnimi njivami se je vila lahka megla, ki je napolnjevala zrak z duhom otajane zemlje, s tistim svežim, prodirajočim, mogočnim in opojnim duhom pomladi, ki ga razločiš celo v mestu med stotinami drugih duhov. Čutil sem, kakor da bi se mi s tem aromom vlivala v dušo pomladanska otožnost, sladka in nežna, polna nemirnega pričakovanja in žalostnih slutenj — poetična otožnost, ki napravi v vaših očeh vse ženske dobre, ki je vedno pripravljena za neko neznano pomilovanje minulih pomladi. Noči so postajale toplejše, v njih gostem vlažnem mraku se je čutila nevidna, žureča se ustvarjajoča sila prirode . . .

V teh pomladnih dneh mi nikakor ni hotel iti Olesjin obraz iz misli. Kadar sem ostajal sam, sem najraje pogoledal in si zatiskal oči, da bi tem laže osredotočil svoje misli; neprestano sem si klical v svoje predstave njeno lice, zdaj surovo, zdaj lokavo, zdaj sijajoče z nežnim nasmehom — njeno mlado telo, ki je raslo ob negovanju starega borovca tako lepo in tako mogočno, kakor rastejo mlade jelke — njen sveži glas — nepričakovano nizkim žametastim tonom . . .

„V vseh njenih kretnjah, njenih besedah“ — sem mislil — „je nekaj plemenitega (vsaj v boljšem pomenu te dovolj demokratične besede), neka prirojena izjemna umerjenost . . .“ Mikal me je k Olesji tudi tisti sijaj, ki je obdajal njeno tajinstvenost, praznoveren glas vedeževalke, življenje v gozdni goščavi sredi močvirja in pa zlasti tisto njeno ponosno zaupanje v svojo moč, ki ga je pokazala v mnogih besedah najinega občevanja.

Najpametneje je pač bilo, da sem se odpravil, ko so se nekoliko osušile gozdne stezice — v kolibo na kurjih nožicah. Za slučaj, da bi bilo treba pomiriti godrnjavo starko, sem vzel s seboj pol funta čaja in nekoliko pesti sladkorja.

Obe ženski sem dobil doma. Starka se je ribsala okoli razbeljene peči, Olesja pa je predla lan ter sedela na zelo visoki klopi; ko sem jaz

prišel in odpahnil vrata, se je ozrla, nitka se ji je utrgala pod rokami in vreteno se je zakotalilo po fleh.

Starka je nekaj časa pazno in srdito pogledavala name ter si vsa zgrbljena zaslanjala z dlanjo obraz pred razbeljeno pečjo.

„Zdravstvuj, mati!“ sem rekel glasno in pogumno. „Ali me več ne poznaš? Prejšnjega meseca sem bil zašel in sem izpraševal za pot. Ti si mi celo karte vrgla?“

„Ničesar se ne spominjam, gospod“ se je obregnila starka in tresla z glavo, „ničesar več ne pomnim. In kaj si pozabil pri nas — to mi tudi ne gre v glavo. Kakšna družba sva midve zate? Midve sva preprosti ženski, neizobraženi, nimaš kaj delati pri nas! Gozd je velik, prostora dosti, da se izprehodiš, torej . . .“

Ves pobit vsled neljubeznivega sprejema sem bil kar iz uma in čutil sem se v tistem sitnem položaju, ko ne veš, kaj bi naredil: ali obrni surovost v molk, ali se razsrdi sam, ali pa ne reci ni bev ni mev, temveč se okreni in pojdi. Nevoljno sem se obrnil k Olesji z onemoglim izrazom. Malce se je nasmehnila, — na licu ji je odsevala dobrohotnost — vstala od kolovrata ter stopila k starki.

„Ne boj se, babica,“ je rekla pomirjevalno, „to ni hudoben človek, ne bo nama storil nič žalega. Ponižno prosim, sedite,“ je dostavila ter mi pokazala klop v sprednjem kotu, ne da bi se bila ozirala na godrnjajočo starko.

Njeno potegovanje zame me je obodril in domislil sem se najboljšega rešilnega sredstva.

„Oh, kako se ti vedno jeziš, mati Gost je šele na pragu, ti se pa že prepiraš. Pa jaz sem ti prinesel gostijo,“ sem ji rekel ter jemal iz žepa zavitke.

Starka je za hip pogledala zavitek, pa se zopet v tistem trenutku obrnila k peči.

„Meni ni potreba nikakih gostij od tebe“, se je obregnila ter užaljena razgrebala s kljuko po oglju. „Poznamo tudi mi take goste: izprva lezejo v dušo brez mila in se ližejo kakor mačka, potem pa Pa kaj imaš v zavitku?“ se je nenadoma obrnila proti meni.

V tem sem ji izročil čaj in sladkor. To je učinkovalo na starko omehekvalno in čeprav je še vedno godrnjala, vendar ne več v prejšnjem nepomirljivem tonu.

Olesja je zopet sedla za kolovrat, jaz sem se namestil okoli nje na nizki kratki in zelo razmajani klopčici. Z levo roko je urno vrtela belo kakor svila mehko kodeljo, v desni pa se ji je z lahkim šumom vrtelo vreteno, katero je izpuščala skoro do tal, pa ga lovila tako spretno ter ga zopet zavrtela s kratkim dvigom prstov. To delo — sicer enostavno na prvi pogled — je vendar potrebovalo velike večletne vaje in spretnosti, zdaj pa je kar kipelo v njenih rokah. Nehote sem obrnil oči na te roke:

otrdele in počrnele so bile sicer od dela, ali bile so majhne in imele so tako lepo obliko, da bi jih zavidale mnoge izobražene gospodične.

„Pa mi niti povedali niste takrat, da vam je babica na karte prerokovala,“ je izpregovorila Olesja. Ko je videla, da sem se boječe ozrl, je pristavila: „Nič, nič, ona ne vleče na ušesa, ne bo slišala. Samo moj glas lahko razloči.“

„Da, prerokovala mi je. Pa kaj?“

„No, kar tako ... Samo vprašam ... Pa vi, verujete?“ in se je ozrla na me.

„Kaj? To, kar mi je prerokovala tvoja babica ali vobče?“

„Ne, vobče“

„Kako bi rekel, bolj bo resnično, če rečem, da ne; pa vendar, zakaj ne. Pravijo, da so slučaji ... Celo v učenih knjigah je pisano o tem. Pa tega, kar je govorila tvoja babica, vendar ne verujem. Tako zna vedeževati vsaka vaška ženska, kadar le hočeš.“

Olesja se je nasmehnila.

„Da, res je to, da sedaj slabo vedežuje. Postarala se je, pa tudi boji se jako. Pa kaj so vam rekle karte?“

„Nič posebnega ni bilo. Zdaj se več ne spominjam. Kar navadno pravijo: daljnje potovanje, trefov interes ... No, pa sem tudi pozabil.“

„Da, da, slaba vedeževalka je sedaj. Mnogo besed je pozabila od starosti Kaj ji hočete? Pa tudi boji se. Samo če zagleda denar, je pri volji.“

„Česa se pa boji?“

„Gotovo nečesa, oblasti se boji ..., Čuvaj pride, pa zagrozi: „Jaz“, pravi, „te vsak čas lahko zaprem. Ti veš,“ pravi, „da so tvojemu bratu pripisovali čarodejstvo! Pregnanstvo v prisilno delavnico, v dosmrtno ječo, na Sahalinski otok!“ Kaj mislite, ali laže ali ne?“

„Ne, kaj bi lagal; v resnici se nato lahko nekaj da, pa ni tako strašno. No, pa ti, Olesja, znaš ti tudi metati karte?“

Bila je nekako v zadregi, pa samo za hip. „Znam Samo ne za denar,“ je hitro pridejala.

„Morebiti bi tudi meni vrgla?“

„Ne,“ je odgovorila tiho a vendar odločno ter odmajala z glavo.

„Zakaj pa nečeš? No, ne zdaj, enkrat pozneje ... Meni se kar nekako pozdèva, da mi boš povedala resnico.“

„Ne, ne bom, niti za ne vem kaj ne bom.“

„Ej, to ni lepo, Olesja. Že zaradi prvega poznanstva ne smeš odreči. Zakaj nečeš?“

„Zato, ker sem vam že vrgla karte, v drugič se ne sme“

„Se ne sme? Zakaj ne? Ne razumem tega?“

„Ne, ne, ne sme se ne sme“ je zašepetala s praznovernim strahom. „Usoda se ne sme dvakrat izpraševati Ne sme se Ona

izve, prisluškuje . . . Usoda nima rada, da jo izprašujemo. Zaradi tega so vse vedeževalke nesrečne.“

Hotel sem ji odgovoriti s kakim dovtipom, pa nisem mogel: preveč iskrenega uverjenja je bilo v njenih besedah, toliko, da sem celo ponovil njeno kretnjo, ko je — spomnivši usodo — s čudno bojaznijo pogledala proti vratom.

„No, če mi res nečeš vreči, pa mi vsaj povej, kako je takrat kazalo,“ sem jo vprašal.

Olesja je mahom odstavila kolovrat in se dotaknila moje roke.

„Ne. Bolje, da ne,“ je rekla, njene oči pa so zadobile proseč otroški izraz. „Prosim vas, ne izprašujte . . . Slabo vam je kazalo . . . Ne izprašujte, je bolje . . .“

Ali jaz nisem odnehal. Nisem mogel razločiti: ali je bila njena odpoved in temni namigljaji na usodo le priučen sprejem vedeževalke, ali pa je res sama verovala v to, o čemer mi je govorila. Tako nekako čudno mi je bilo, kakor strah.

„Torej dobro, povem vam,“ je vendar konečno privolila Olesja. „Samo glejte: obljuba dela dolg; ne jezite se, če vam ne bo kaj po volji. Po kazalo vam je tole: vi ste človek, čeprav dober, vendar slab . . . Vaša dobrota ni prava, ni pristrčna. Vi niste gospodar svoje besede. Vi se radi postavljate nad druge, a sami se jim ne uklanjate. Radi imate vino in tudi . . . No, vse eno,“ je rekla, „vse po vrsti: imate radi punce in zaradi tega boste imeli v življenju mnogo zla . . . Denarja ne znate ceniti in kopiciti ga ne znate — obogateli ne boste nikdar . . . Ali naj vam pripovedujem še naprej?“

„Pripoveduj, pripoveduj, vse, kar veš, pripoveduj!“

„Dalje je kazalo, da vaše življenje ne bo veselo. Nikogar ne boste vzljubili s srcem zato, ker imate hladno srce, leno — in tem, katere boste ljubili, tem boste povzročili mnogo gorja. Ženili se ne boste nikdar in boste tudi umrli kot samec. Veselja ne bo dosti v vašem življenju, bo pa mnogo dolgočasje in težav . . . Prišel bo tak čas, da si boste hoteli sami življenje končati . . . Taka vas čaka . . . V silni potrebi boste, vendar se bo vaša usoda spremenila proti koncu življenja in sicer vsled smrti kakega človeka, ki vam je blizu, pa čisto nepričakovano. No, pa vse to bo šele čez mnoga leta, ali v tem letu . . . jaz ne vem natančno kdaj — karte pravijo, da kmalu — lahko tudi da celo v tem mesecu . . .“

„Kaj se bo pripetilo v tem letu?“ sem vprašal, ko se je zopet ustavila.

„Ne upam se govoriti dalje. Čaka vas velika ljubezen, nekako od strani trefove dame. Samo ne morem vedeti, če je omožena, ali če je še dekle, le to vem, da je s črnimi lasmi . . .“

Nehote sem se naglo ozrl na Olesjino glavo.

„Kaj gledate,“ je hitro zardela, ko je začutila moj pogled s listim razumevanjem, ki je lastno nekaterim ženskam. „No, res, precej podobni

so mojim," je nadaljevala ter si hitela popravljati lase, pa še bolj je zadevala.

„Tako praviš, kaj ne — velika trefova ljubezen?“ sem se pošalil.

„Ne smejajte se, ne smete se smejati“, je pripomnila resno, skoro strogo. „Govorim vam samo čisto resnico.“

„Pa dobro, ne bom se, ne bom. Kaj je dalje?“

„Dalje Oh! Sramota čaka to trefovo damo, hujša od smrti. Radi vas jo bo zadela velika sramota, taka, da je ne bo mogla pozabiti vse življenje; dolga tuga in žalost jo čaka A vas ne čaka v njenem planetu nič hudega.“

„Poslušaj, Olesja, ali ni mogoče, da bi te karte varale? Zakaj naj bi jaz delal trefovi dami toliko neprijetnosti! Jaz sem pohleven in skromen človek, a ti si mi nagovorila toliko strahu.“

„No, jaz sama ne vem tega. Pa kazalo je tako, da ne boste tega vi storili, ne nalašč, se pravi, temveč le nesreča sama se bo znesla nad vami . . . kadar se bodo moje besede izpolnile, pa se me spomnite.“

„In vse to so tebi povedale karte, Olesja?“

Ni mi takoj odgovorila, kakor da bi se branila, tako nekako nerada:

„Tudi karte . . . Ali jaz tudi brez njih vem mnogo, namreč po obrazu. Če mora n. pr. kak človek umreti zle smrti, prečitam to takoj z njegovega obraza, pa mi ni treba niti govoriti z njim.“

„Kaj pa vidiš v njegovem obrazu?“

„Jaz niti sama ne vem. Meni se strašno stori pred očmi, stoji pred menoj, kakor da bi ne bil živ. Le vprašajte babico, pa vam bo povedala, da govorim resnico. Trofim, mlinar, se je predlansko leto zadavil doma v mlinu, jaz sem ga pa videla dva dni prej in sem rekla takrat babici: Le pogledj, babica, Trofim bo čez nekaj dni umrl nenaravne smrti. In tako se je tudi zgodilo. Minule praznike je zašel k nam konjekrad Jaška in je prosil babico, naj mu vrže karte. Babica je razložila karte ter mu začela pripovedovati. V šali pa je vprašal: ti, babica, povej mi, kakšne smrti bom umrl? Pa smejal se je. Ko sem ga pogledala, se nisem mogla niti ganiti: vidim, kako Jakov sedi, njegovo lice pa je mrtvo, zeleno Oči zaprte, ustnice modre Čez teden potem sem pa slišala, da so ga kmetje zasačili, ko je hotel odpeljati konje Vso noč so ga pretepali Hudoben svet je pri nas, neusmiljen. Linčali so ga, prebili so mu s prekljami vsa rebra, proti jutru je pa nehal dihati.“

„Zakaj mu pa nisi povedala, da ga čaka taka nesreča?“

„Zakaj bi mu povedala,“ je rekla Olesja. „Kar je usojenega — ali moreš temu ubežati? Samo po nepotrebem bi se človek bal zadnje dni. Meni se sami gnjusi, da take stvari vidim, sama sebi sem zoperna . . . Ali kaj hočem? To mi je od usode dano. Tudi moja babica je v mladih letih prepoznavala smrt, pa moja mati tudi, pa babičina mati — to ni od nas, to je v naši krvi tako.“

(Nadaljevanje.)

GABRIJAN IN ŠEMBILIJA. (Dr. Ivan Lah.)

(Povest o močnem vitezu Gabrijanu in lepi devici Šembiliji, kakor jo je napisal otec Remigij iz reda malih bratov na svetem otoku Lakijanu, kjer se je godila ta povest).

(Nadaljevanje.)

Gospa od težkih slutenj zbegana vsa v čudnem strahu trepetala je, otroka stiskala je na srce, nevoljna gledala je potnika in rekla s trdimi besedami: „Kaj hočeš ti, pastirček, tu pri nas oglasi se tam zadaj v kuhinji, tam boš dobil, kar treba je na pot, če ti drugod ne dajo milosti.“ Tako je govorila z daleka in proti gradu je odhajala, in že hotela je oditi v grad, ko sila neka tajna siloma korake njene je ustavila. In rekla mlademu je potniku: „Odkod prišel si deček tako mlad, kaj šel iskat si z doma v daljni svet, pogled mi pravi, da si tujec tu, da daleč od teh krajev si doma.“ Pastirček odgovoril je tako: „Res daleč je moj dom od krajev teh, na trdih tleh, na skalah kraševskih, tam blizu morja Adrijanskega je koča stala v gričih skalnatih obdana od gredic in kamenja, tam oče mati mi živeli so, oba pokriva že peščeni grob. Zapustil kočo sem porušeno in sem odšel na pot čez daljni svet, da najdem dom pri usmiljenih ljudeh, kjer z delom bi zaslužil kruh si svoj. Že dolgo časa hodim svojo pot. Ko sem zagledal v dalji beli grad, napotil sem z zaupanjem se vanj, kot da bom našel tu svoj drugi dom. In čudna sila me vabila je in nekaj v srcu govorilo je, da v gradu dobri so ljudje doma, da našel tu bom srcā usmiljena.“

Začudena je slušala gospa in rekla tujcu mlademu tako: „Srce po željah včasih govori in s sladkimi nas vara nadami. Pri nas je slug in hlapcev že dovolj, pastirjev boljših nam potreba ni, pri lovcih tudi in pri logarjih domači so služabniki povsod. Zato na kakem drugem gradu kje boš lažje našel službo, dom in kruh, pri gospodarjih vasi marsikdaj po mladih dečkih poprašujejo.“ Pogledal je otožno potnik mlad in rekel z glasom tihim žalostnim: „Jaz tudi na piščalko gosti znam in dosti pesem, ki jih sliši rad vsak, ki jih slišal je, še mnogokrat, in s tem si služim kruha spotoma.“ Ko to je slišala Šembiljica, objela mater je okrog vratu in čudno potnika pogledala in rekla je vsa srečna — radostna: „Zakaj si, mati, neusmiljena, zakaj pastirček ne ostal bi tu pri nas, zakaj ne pasel bi ovac na pašnikih in lepe pesmi pel, in meni tudi včasih bi igral in z manoj bi po vrtu se lovil in bajke včasih pripovedoval iz krajev daljnih, ki jih videl je.“ Pogledala otroka je gospa, besedam tem se je začudila in rekla je: „Povej nam, deček mlad, kako te kličejo in kakšno so ime pri krstu dali ti?“ Tu deček se poklonil je in rekel je tako: „Ime, gospa, je moje Gabrijan, tako pri krstu so krstili me in to je vse, kar sem dobil v spomin.“

„Ah, Gabrijan!“ je vskliknila na glas Šembilija, kot da je srečala iz davnih časov znanca dragega, da se gospa je vsa začudila . . .

„Naj Gabrijan ostane tu pri nas“, prosila milo je Šembilija.

In rekla je začudena gospa:

„Ostani torej Gabrijan, a glej, da boš hvaležen njej, ki je tako prosila zate, da ji boš zapel zvečer po delu svojo pesmico. A zdaj odidi v grajsko kuhinjo in okrepčaj od dolge se poti,

Po pašnikih zelenih sredi trat posedal je ob čredah Gabrijan, pastirček grajski, kakor prvi dan, ko je prišel na grad, popotnik mlad in bil poslan je grajske ovce past: s pastirsko dolgo palico v rokàh, ob strani hladna voda v čutari, kos kruha v prepleteni torbici in preko ram piščalka pisana, tako posedal tu je dan na dan, še vedno bos, ubog in razoglav. In solnce mu sijalo je z neba in zlati žarki so se vsipali z višin nebeških na zeleno plan in listi v njih so poigravali in cvetke v njih so grele glavice, potoček v njih je tiho žuborel in ptički preletavali so vmes se krog dreves in peli pesmice, da je odmeval les in log od njih. In griči v njih žareli so okrog in loke in livade pisane in gozdi so pod njimi drémali in daljne gore so sijale v njih. In vse okrog je bilo le okvir okoli teh zelenih pašnikov, kjer čredo, mnogobrojno drobnico, je pasel srečni Gabrijan pastir. In bele ovce šle so trumoma

ker jutri pojdeš med pastirje v kraj, kjer pasel boš ovce, dokler na grad nazaj te ne pokličemo čez čas.“

Zahvalil se je tiho Gabrijan, udano je pogledal deklico, ki sladko se mu je nasmehnila, in je odšel sam v grajsko kuhinjo. Gospa odšla je vsa zamišljena po vrtni poti in povesod je stal pred njo pastirček mal in gledal jo z globokimi je črnimi očmi, a ona razumeti mogla ni, kar čudežno se dogodilo je.

III.

po drobni paši, se ustavljale in dvigale so bele glavice in se med saboj poigravale. Za njimi so skakala jagnjeta, igrala si z rožički mladimi, v grmičkih so se zaletavala in v boju med seboj napadala. Veliki oven stal je sred ovac in se okrog oziral zvitorog, kot da bi bal se za družinico, ki vodil jo po paši je s seboj kakor previden moder gospodar, in v boj je vabil vse nasprotnike, kdor motil je na paši hišni mir, in vsak prepir razsodil modro je. In pes čuvaj na straži stal je tam, da ovce kam bi ne zgubile se, in vohal in poslušal v jasni zrak, da kak sovræžnik ne priplazi se, in zdaj pa zdaj zalajal je na glas, da dal povesod okrog bi znamenje, če volk od kod bi približaval se, da stražnik strog pripravljen je na boj. In ko je videl, da je tiho vse, da varno je in mirno vse okrog, prihitel v skokih je čez pašnike, tjâ, kjer sedel je v senci Gabrijan, in gledal ga je z resnimi očmi. In Gabrijan se mu je posmejal,

pohvalil je njegovo skrb in trud,
 pogladil ga po glavi kuštravi
 in za plačilo dal mu kruha kos.
 In ko so videla to jagnjeta,
 hitela k njemu so od vseh strani,
 za njimi ovce so se bližale
 in glave so iz gnječe dvigale,
 in vse proseče meketale so
 in čakale na mal pastirjev dar.
 In oven sam za njimi je prišel,
 kot gospodar, ki ni mu mar darov,
 samo da vodi vse, kot treba je,
 kjer zbor njegov nastopa trumoma.
 Tako družina vsa se zbrala je
 in Gabrijana je obdajala;
 in on je stal sred bele množice
 kot sredi ljudstva stoji dober kralj.
 In zaigral jim na piščalko je,
 in čreda mirno je poslušala,
 in v širno dalj se čula pesem je,
 da drobni ptički prileteli so
 z dobrih okrog in so utihnili,
 da slišali pastirski bi pozdrav,
 in iz daljav poslušal gozd in log
 in dol in breg je lepo pesem to.
 In ko končana bila pesem je,
 naprej s pastirjem šla je drobnica,
 na paši novi se ustavila
 in pasla tam se do večera je.
 A Gabrijan posedal tam je sam
 in gledal je čez lepi božji svet
 in mislil je na svete čudeže,
 ki dan za dnem se izkazujejo
 ljudem in vsem, ki tu prebivajo
 in vživajo darove stvarnika.
 In sanjal je o daljnih narodih
 v deželah daljnih tam za rekami,
 in za vrhovi nedoglednimi
 in za gorami v sneg odetimi,
 ki v daljah skrivale so solnca vzhod
 in na večer zakrile ga v zaton.
 In sanjal je o kraljih, vitezih,
 ki v teh deželah daljnih vladajo,

prebivajo po dvorih. bisernih,
 in vabijo na boj sovražnike
 in hrabro z njimi se bojujejo,
 zmagujejo in kopja dvigajo,
 dokler da zadnjega premagajo.
 In o gradovih belih sanjal je,
 ki vidijo se nad planjavami,
 in na visokih skalah utrjeni
 kjubujejo naskokom vitezov,
 ki prišli so iz daljnih pokrajin
 iskat na grad zakladov, biserov.
 In sanjal bajke je o krajih teh,
 povesti lepe, vse izmišljene,
 o grajskih gospeh, o kraljičinah,
 ki po gradovih teh prebivajo,
 o kraljevičih, ki po potih vseh
 jih iščejo in srečno najdejo,
 in o junakih, ki vse zmagajo,
 da pridejo na trdni beli grad
 in vzamejo za svoj junaški boj
 s seboj si grajsko hčer domov za dar.
 In vedel ni, od kod prihajajo
 te bajke lepe, vse izmišljene,
 te pravljice neznanega sveta,
 te čudne zgodbe nezaslišane,
 ali jih veter s polja šepeta,
 ali jih solnčni žarki spletajo,
 ali jih ptičke v zraku žvrgole,
 ali v samoti kje se skrivajo,
 ali doma so na teh pašnikih
 ali iz gozdov mu prihajajo
 ali od daljnih gor odmevajo
 ali izmišlja jih srce samó.
 In slušal je iz dalje pesmice,
 ki v jasnem nebu so odmevale
 in z bajkami so se prepletale
 in švigale skoz zrak in zginjale
 v oblakih daljnih in spet dvigale
 se pred očmi in mamile pogled
 s podobami očarujočimi.
 In čudno znan se zdel mu je ta svet,
 ki v sanjah vanj je gledal dan na dan.
 To bile pesmi tistih so svetov

ki bili daleč so oddaljeni,
 ki so ležali za vrhovi tam
 za rekami, gorami daljnimi
 za morjem, za bregovi skalnimi,
 ki komaj v mislih mogel je do njih.
 Tam se gode te lepe pravljice,
 tam vitezi kraljične ljubijo,
 junaki v bojih se bojujejo,
 tam pojejo se pesmi radostne.
 In zdelo se mu je, da bi odšel
 in šel naprej bi v ta prelepi svet,
 čez gore, reke in doline vse,
 naprej brez mej bi hodil noč in dan,
 da v te dežele lepe bi prišel
 in videl bi bogastvo zlatih mest
 in blesk gradov in slavo vitezov,
 krasoto deklic v pesmih slavljениh
 in boj junakov neustrašenih,
 da videl bi te lepe pravljice ...
 In srce samo je zasanjalo
 o cestah daljnih nepoznanih še,
 ki hodil dolgo v mislih je po njih
 in videl je tam čudokrasen svet,
 kar mu dosegel je pogled, povsod
 odprta pot in on je šel naprej.
 In glej, prišel je pred veliki grad
 in tam pred vratmi zunaj je obstal
 in gledal je v cvetoči grajski vrt,
 ki bil zaprt je z vrati zlatimi
 in poln bil žlahtnih rož; in sredi njih
 zagledal je prelepo grajsko hčer,
 ki se po vrtu je sprehajala,
 in z rožami se pogovarjala
 in tiho se nad njimi sklanjala
 in bila roža je med rožami.
 In gledal je princezino zavzet
 in zdela znana se mu je tako,
 kot da jo videl davno je nekje
 na potih svojih čez široki svet,
 in gledal jo je lepo, vzvišeno,
 kot so kazale prej jo pravljice,
 in zdaj resnično stala je pred njim,
 kot v sanjah jo je videl tolikrat.

In gledal nanjo je popotnik mlad,
 in ona, glej, ozrla se je nanj
 in on podoba je iz sanj spoznal:
 princesa bila je Šembilija.
 In vzbudil se je Gabrijan iz sanj
 in ves omamljen je zatrepetal:
 na travniku je čreda čakala,
 za gore solnce je zahajalo,
 in videl je, da vse je bil le sen,
 ki je prišel tako nenadoma.
 In spomnil se je svojih mladih let,
 ko rasel je sred golih kraških skal
 in sam ostal na božjem svetu tam,
 in moral je oditi v tuji svet —
 in prišel je pred lepi grajski vrt
 in zdaj pastir je v gradu zabreškem.
 Tako na paši sanjal dan na dan
 je Gabrijan, pastirček mlad, ko je
 posedal sred livad in gledal v svet.
 In ko zvečer je solnce šlo v zaton
 in znad vrhov je zadnji žarek zlat
 jemal slovo in v polje padal mrak,
 odhajal s svojo čredo je domov,
 zaprl v stajo je vso drobnico
 in psa čuvaja pustil je pred njo,
 a sam je legel sred zelenih trav
 na suho slamo, svojo posteljo
 in se zasanjal tja v nebeški svet,
 kjer zvezde so se v nebu utrinjale
 in zginjale in se pojavljale
 in trepetale, lesketale se,
 kot da bi z njim se pogovarjale.
 In zdelo se mu je, da ves obok
 neba okrog je streha božjih rok,
 ki skrbno lepo zemljo čuvajo
 in pred nesrečami varujejo,
 in bele megle nad poljanami
 so le odeja dobre zemljice,
 ki trudna spava v tihi nočni temi
 in sanja v nji najlepši zlati sen.
 In tudi on je sanjal sanje z njo,
 in tudi on je sanjal sen o nji,
 o grajskem vrtu, o princezini

in lepih rožah in Šembiliji.
 In zdelo se mu je nenadoma,
 da je zaslišal glas iz daleka,
 kot da ga ona je poklicala
 in sredi sanj je slišal: Gabrijan!
 In vzbudil se je in poslušal je
 in slišal je, kako je skozi noč
 odmeval glas, ki v sanjah ga je čul
 in zgubljal se čez plan potihoma.
 Nad saboj videl zvezdno je nebo,

okrog in krog je vse utihnilo,
 vse spalo je v pokojnem, mirnem snu,
 in spet začul se klic je čudežen
 prek paš in polj, logov in travnikov —
 in od povsod glasil se je odmev
 kot da prišel je iz nebeških dalj:
 in zvezde vse so ga ponavljale,
 pozdravljale in v njem odmevale —
 tako ga klicalo je od nekod
 vso noč iz daljnih sanj: o Gabrijan.

(Nadaljevanje.)

SLABOTEN OTROK — MATERINA POSEBNA SKRB. (Anica Lebarjeva.)

Mati — otrok! — Kolik pomen imata ti dve besedi! Na solnčnih vrtovih naše mladosti, na katere se oziramo z najsvetejšimi čustvi vse svoje dolgo in trudapolno življenje, stoji ožarjena z nebeškim sijajem tudi naša mati, žarišče našega mladostnega življenja in njegove sreče. S teh solnčnih vrtov naše mladosti nas je vodila nežno in skrbno preko najsrečnejšega dela našega življenja v življenjsko resnost, v naše delo, v naš poklic. In naj si se nam je odpiralo v najsrečnejših dobah našega življenja nešteto src, blagih in plemenitih, katero je doseglo žarko ljubezen materinega srca? Tudi ti si mati in tudi v tvoji družini se odigravajo slike in dogodki slični onim, ki pri tebi ožarjajo spomin na tvojo mater — — —. Odkar stoji svet v službi človeka in dokler bo stal, vedno ostanejo nerazrušljive vezi med materjo in otrokom. Otroci! Psalmist pravi: „Otroci so dar božji.“ Z njimi doživljaš vedno iznova svojo mladost. Otroci dajo tvojemu življenju šele pravo vrednost, ne samo v solnčnih dneh, ampak tudi v dneh skrbi in truda. Otroci določajo tvojemu delu smer in smoter; saj ko delaš zanje, veš, za koga delaš, se trudiš, hraniš. Kar si si pridobila z marljivostjo in s trudom, kar si lepega, plemenitega, resničnega vzbudila v svojem otroku, kar si v njem negovala in ohranila svojega bistva, to hočeš, da varuje tvoj otrok kot sveto dedščino. To bo v tvojem otroku živelo, ko tebe ne bo več. Ako s tega visokega stališča ocenjuješ in izvršuješ svoje materinske dolžnosti osrečuješ svojo družino in sodeluješ k sreči in blaginji svoje domovine in države. — Država, kako spretno sestavljena in koristna tvorba! Vsak posameznik more biti v tem stroju gonilno kolo ali vsaj koristno kolesce. Vsak pa tudi lahko postane del onega prahu in one žindre, ki polagoma ustavi vse kolesje. Tako moreš v svojem otroku pričakovati del splošne ljudske sreče ali nesreče. Zato je stvar tvoje vesti, da smatraš vzgojo svojega otroka za najsvetejšo dolžnost svojega življenja. Vsaka zamuda te dolžnosti ti je v obtožbo in dolg.

Pri omenjenih velikih vzgojnih nalogah pa ti je, mati, težko in tesno postalo pri srcu. Čutiš in veš, da je tvoj otrok drugačen, kakor so drugi: bolan, slaboten na telesu in na duhu. Pri najboljši volji si ne moreš njegove bodočnosti misliti brez trajne pomoči, brez opore, brez stalnega vodstva. Nehote ti prihaja na misel: kdo ga bo nekoč spremljal po njegovih potih? Čigavo oko bo nadziralo njegovo slabotno delo? Čigave roke ga bodo branile, ko bo stal nekoč brez mene mrzlemu, trdemu svetu nasproti? — Temne sence padajo na otroško srečo. Težko ti je pogledati v te temne sence; treseš se, ker se bojiš izvedeti resnico kakor pred zdravnikovim izvešjem o bolezni tvojih dragih. Ko pa slišiš govoriti o upanju, si oddahneš. — Naj bi ti naslednje vrstice vlile prav mnogo poguma za tvoje težavno vzgojno delo pa tudi prav mnogo jasne in žarke ljubezni za tvojega nebogljenca!

Odkar obstoja katerakoli znanost, so se trudili dvigniti zastor izpred največjega svetovnega čudeža, ki je izražen v besedah „otrokova duša.“ Znanstveniki so stopali v njeno globino kakor potapljači v globoko morje. Marsikateri biser so dvignili in odkrili mnoga čudesa, a globočina globin je ostala zakrita do danes. Ti mati, nisi učenjak, pač pa si mati in ker ljubiš svojega otroka, si imela vedno odprte oči zanj in si opazila na njem več kot učenjak. Mnogo si videla, a razumela nisi vsega; to bi mogla razkriti znanost, a ta rabi časa. Za tvojo domačo porabo pa zadošča enostavno to, kar vidiš z lastnimi očmi. To je v prvi vrsti telo tvojega otroka, ki v njem stanuje njegova duša. Telo in duša sta tesno zvezana in znano ti je, da le v zdravem telesu biva zdrava duša. A telo tvojega malčka ni zdravo in trdno kakor pri njegovih sovrstnikih; slabotno, suho, bolešno je, dasi skrbiš zanj s podvojeno skrbjo in si odrečeš raje sama, da moreš le svojemu malemu nuditi boljše in tečnejše hrane. Sanjavo, brezbrizno, utrujeno brezizrazno sedi morebiti tvoj mali ure in ure; ali je bled in bolesten. Brez zanimanja hodijo oči od predmeta do predmeta. Nobena moč ga ne prisili, da bi se zanimal za igračko, ki si mu jo s srčno ljubeznijo prinesla. Po zelo kratkem času že je truden, zeha in glavica mu zleze postrani, da se zapro oči za vsak nadaljnji vpliv. — Morebiti je tvoj mali skrajno nemiren; roke, noge, glava niti trenotek ne mirujejo. Spi le malo, a še to zelo nemirno; stresa se mu telesce v spanju, ročice grabijo krog sebe, celo oči so odprte v spanju. — Morebiti tvoj mali nikoli ne more biti sam. Ni pa to zdrava zahteva po tvoji družbi, ampak boleštna strašljivost in plahost. Vedno moraš biti poleg njega. — To so posebnosti, — seveda izdaleč ne izčrpno naštete, — ki ti dajo misliti in ti slutiti, da nekaj ni prav, a vzroka in pomoči ne veš. Poizkusiva, mati, vsaj nekoliko pogledati v bistvo teh posebnosti tvojega malčka, ko pogledava dnevne izkušnje na tebi sami!

Ves dan si delala; utrujena, si zvečer najprej odpočiješ, da potem urediš še zadnje večerno delo. Vso moč si porabila med dnevom, po počitku si šele zmožna za novo delo. Glej, pri tvojem nebogljenku je trajno tako, kakor je pri tebi po utrudljivem delu. Utrujenost in slabost je nekako

del njegovega bistva. Ko si ga smatrala za lenuha, brezbrizneža, si mu delala krivico. — „Ne, ne“, praviš, „saj včasih pa vendar kaj zmore. Le naenkrat izgubi veselje in ni za nobeno rabo.“ — Da, to si pravilno opazovala na njem in na ta čudna njegova razpoloženja se moraš ozirati; to so posledice slabega živčevja.

Znanstveniki so raziskavali in dognali, da se moč in delovanje živčevja proizvaja na podoben način kakor električni tok v baterijah. Živčne celice so te male baterije; na milijone jih je v možganih. V živčno slabih ali bolnih možganih pa jih ni toliko kakor v zdravih, ali pa so le nepopolno razvite. Ravno tako je tudi z živčno zvezo z zunanjim svetom. Kadar možgani ne morejo pravilno dostaviti svojih povelj mišicam, stroj obstane. Pogosto postanejo tudi nekatere mišice nerabne; pravimo: ohrome. Iz tega zprevidiš, da imajo vse živčne bolezni svoj izvor v možganih. Dokler je tvoj živčni aparat zdrav, ti ni nobeno delo težko; lahko delaš, ješ, dobro prebavljaš in tudi dobro spiš. Ako pa postaneš zaradi prevelike utrujenosti, žalosti ali katerekoli nerednosti nervozna, pa ti odpovedo možgani in vse delo se ustavi. Slabotnemu tvojemu otroku pa so rojenice položile nervoznost že v zibelko. Sedaj lahko razumeš, zakaj je tvoj malček telesno tako malo sposoben. Pomisli le, kako pozno si ga pripravila do tekanja! Koliko se trudiš z njegovim govorjenjem. Kaj vse in kakšne pripomočke je iznašla tvoja velika, sveta materina ljubezen! Pa zdi se ti: zastonj, zamanj!

In praviš morda: „Moj fantek je tako neizrečeno neroden za vse. Mlajši njegov bratec tako lepo in pravilno stavi s svojimi kockami, a on stoji zraven in ne ve, kaj začeti. Če pa poizkusi, pokvari vse, polomi, razbije.“ Pa pravi druga mamica: „Čisto tako je z mojo hčerko. Dovolj je že velika; zato se trudim vsak dan, da bi jo pripravila do kakšnega dela, a vse zastonj. Kaj bo, ko pride v šolo!“ — Zopet druga maje z glavo, češ: moja hodi že pol leta v šolo, a ne pozna nobene črke in je ne zna napisati. Kaj vendar delajo v šoli? — In zopet druga vsa v skrbeh vpraša zdravnika, kako to, da njen šestletni sinko ne more brez opore po stopnicah. Vzroki za vse to so v slabosti ali poškodbi možganov in živcev.

Za nas vse prihaja čas, ko nam v starosti odpovedo moči in moramo započeto delo prepustiti mladim močem. Umetno zgrajeni stroj se ustavi, ker je izrabil svoje moči. — S tako nezmožnostjo pa je prišel tvoj otrok že na svet, ali ji je zapal v zgodnji mladosti. Velik razloček pa je med otrokom in starčkom: starost izgublja moči, mladost pa je šele v razvoju.

Vsiljuje pa se ti vprašanje: kako je vendar to, da je tak tale moj otrok? Oglejva si na kratko to vprašanje, potem pa preideva k mnogo važnejšemu vprašanju: kaj je treba storiti, da odpomoreš telesni slabosti tvojega otroka?

Človekovemu razvoju se godi prav tako kakor razvoju vseh živih bitij. Tudi vsi listi in vsi sadovi enega drevesa niso enaki, ne vse travice na

travniku, ne vse bilke na polju. Kmet vseje seme v upanju, da bo pridelal stoteren sad. A glej, med semeni je bilo zrnce, ki je že imelo v sebi kal smrti. Zrastlo je v nekak nestvor, ki ga je udušilo gosto bilje. Drugo zrnce je bilo spravljeno nezrelo; izsušeno in brez prave moči je pognalo le majčkene listke. Nepopolno je bilo vse, kar se je razvilo iz njega. Mnogim zrcem je oviral mraz njihov razvoj, drugim nezadostna hrana. Že v kali je pojemala življenjska moč. Nekatere rastlinice so prezgodaj pogledale v svet; niso imele še dovolj odporne sile proti vremenskim neizgodam. Ledena sapica je zavela preko njih, obobile so, niso mogle okrevati, bolehole so vse življenje. Pravtako se je godilo onim, ki jih je zlomil vihar, ali napadla zavratna bolezen. Mnoge pa je zadušil pohotno razviti plevel. Pa vprašaj: ali ni mar škoda, da niso vse bilke enako močne, vse klasje enako bogato? Toda čuj: odkar stoji zemlja, stoje mali poleg velikih, močni poleg slabotnih, nedostatnost poleg popolnosti in tako tudi ostane. Popolnost zbuja v nas ponos, nepopolnosti pa velja naše upanje. Sicer res mnogo lahko storimo za izboljšanje zemlje, za iztrebitev plevela in marsikatero škodo lahko odvrnemo od naše njivice; vendar storimo le to, kar moremo, drugo pa prepustimo Bogu. Toda: zakaj ti propovedujem to staro zgodovino iz dežele setve in žetve? Baš v nji tiči odgovor na naše vprašanje, zakaj so otroci tako različni. Četudi je skrivnost nastajajočega življenja docela neprodorna, vendar spoznamo iz učinka marsikateri vzrok.

Ako si tedaj, ko si podala roko za življenje svojemu možu, morala zapustiti domači kraj, se ti je do poznejšega povratka marsikaj odtujilo. Otroci so odrasli. Ko pa si šla mimo nove generacije otrok, igrajočih se na cesti, si vsakemu vedela za dom in stariše, le nekateri so izstopili iz družinskega okvirja. Spomniš se pa, da ta ali oni teh zadnjih nalikuje kakemu predniku svoje družine. Vnanje in notranje nastave (Anlagen) so dedne. Zato te je zdravnik gotovo vprašal, ko si iskala pri njem sveta za svojega malega, če ni morebiti že bil podoben slučaj v tvoji ali moževi družini. — Na to bi morala misliti ženin in nevesta, ko nameravata stopiti v zakonsko zvezo. Pa praviš: Kdo bi pa v najlepšem času, polnem sreče in veselega upanja, mislil na to? Ali bi ne zgubila ljubezen na svoji iskrenosti in svojem čaru? Razumem te! Kdor bi mladi ljubezni hotel vcepiti te črne pomisleke, ta bi ljubezen uničil. In vendar je dejstvo o podedovanju dokazano z izkušnjami in znanostjo. Pa mi ugovarjaš, češ, saj se podedujejo tudi dobre lastnosti. Res je; a kakor ti je znano, ni za to nikakih stalnih pravil in priznati moraš sama, da je v tem oziru narava prav zelo muhasta.

Vprašanja o podedovanju se je dotaknil tudi univerzitetni profesor dr. K. Ozvald v enem izmed svojih predavanj „O vzgoji malih otrok.“ Na razvidni shemi je pokazal, kako je otrok nekak produkt očetovih in materinih vrlin in slabosti; ker sta pa imela oče in mati tudi še vsak svojega očeta in svojo mater, so bile te vrline in slabosti že enkrat podedovane in na-

stopijo v otroku že drugotno in se zmešajo z neposrednimi i. t. d. Na ta način podeduje otrok dobre in slabe lastnosti očetovih in materinih družin vseskozi in zato se ni čuditi, ko opazimo na otroku lastnosti, ki se jim čudimo in se vprašujemo, odkod jih ima.

Dokazano je tudi, da duševni nemir, strah in skrb naravnost katastrofalno vplivajo na otroka v materinem telesu; zato je umljivo, da je treba vse te škodljive vplive odstraniti od noseče matere. Lahko si predstavljam kaj mi odvrneš na to in priznavam, da je le skrb, ki ti zatisne zvečer oči, in zopet skrb, ki te zjutraj zbudi. Pa mi tudi praviš: brez skrbi in brez razburjenja prav res ne morem biti; to zmore le gornjih deset tisoč. A povedati ti moram, četudi ne spadam k njim, da ni vse zlato, kar se sveti: bridkost in trpljenje je tudi njih delež. Če bi ne bilo tako, bi morali n. pr imeti same vzorne otroke, o čemer pa si se že sama prepričala, da ni res. Tudi bogate in visoke matere dele s teboj isto skrb za svoje nebogljence. To naj ti bo v tolažbo, četudi le slabo.

[Nadaljevanje].

LEPI DOM — LJUBI DOM (Davorinka Deželova.)

Izraz mest, trgov in vasi se je v razmeroma kratkem času zelo spremenil in ako primerjamo njih novejše dele in stavbe s starejšimi moramo priznati, da ta sprememba ni v prilog novejšemu času. Pogled na stara mesta nas očara po svoji čudoviti harmoniji, pogled na stare trge in vasi po svoji idilični slikovitosti. Lepota starih mest ni toliko odvisna od posameznih stavb; umerjen ritem, valoveč preko ogromnih mas, organska razporedba stavb izžarevata čar, ki nas prevzame, ko se izprehajamo po starih delih velikih mest. Priproste, tihe vaške hišice, skromna bivališča kmetovalcev, kakor zrastle iz tal ob potih ali sredi polj, se harmonično skladajo z naravo in nam nudijo užitek svojevrstne lepote. Toda v novejšem času so neštete stavbene pošasti razdrle harmonično lepoto premnogim krajem. Stare, stavbene tradicije so pozabljene, nesmotreno zidanje stavbenih špekulantov je pokvarilo številno lepih mestnih slik; tudi vaške hišice ne kažejo več onega odkritega zdravega lica; rade bi izgledale bolj mestno, kar pa pokvari idiličnost in harmonijo celih pokrajin. Zadnji čas je bil, da je nastopila zdrava reakcija; prestrašeni so zaznali esteti nezdravo neokusnost, ki je bahaško zarezala iz novejših stavb. Anglija se je krčevito držala starih tradicij, a tudi njenim velikim mestom niso prizanesli stavbeni špekulanti, zidajoči v predmestjih brezkončno vrsto najemniških hiš, podobne druga drugi. Kakor v morečih sanjah blodi človek po predmestjih velikih evropskih mest, neusmiljena enoličnost duši človeka in vzbujá pomilovanje do trpečih ljudi, ki se morajo po trudapolnem delu vračati med zidovje neusmiljeno neokusnih, brezizraznih hiš. Dati vsakemu delavnemu človeku vredno bivališče, je socialno vprašanje, o katerem so začeli razpravljati v novem času istočasno politiki

in esteti, prvi s socialnega, drugi z estetičnega stališča; vzajemno delo obeh činiteljev bi šele zamoglo rešiti težavni problem, neprimerno težavnejši v velikih mestih nego v malih krajih.

Za nas pride v poštev v prvi vrsti meščanska in delavska hiša. Iz Anglije je prišlo preko srednje Evrope tudi k nam spoznanje, da je treba zidati moderne, sedanjemu času in načinu življenja prikladne, obenem pa prikupne, lične hiše, v katerih je mogoče udobno prebivati. Sprejeti bi bilo treba pri zidanju hiš angleško metodo, ki je starim stavbenim tradicijam priklopila moderne zahteve higijene in pridružila moderne tehnične pridobitve. Angleška enodružinska hiša leži sredi vrta in je vsled zunanje enostavnosti nad vse prikupna. Nikakih nepotrebnih ali celo neumestnih ornamentov ne vidim na njih. Kako neokusna je nasproti marsikatera „vila“ naših krajev; nepotrebni in neuporabni stolpiči, neorganični zobovi, bahaške fasade nepravilno umevanih slogov, pritrjeni stebri, ki ničesar ne podpirajo, kričeči ornament — kako draži vsa ta neosnovana, nepotrebna in kvarna šara mirnega pasanta! Človek bi mislil, morebiti je v taki moderni vili udobneje stanovati kakor v priprosti hišici? Pri neposebno natančni preiskavi in primerjavi pa ugotovimo nasprotno. Starejše hiše so prav udobne: prostorne veže, prikladne stopnice, organična razvrstitev prostorov odlikujejo malone vsako starejšo hišo; ozke veže, tanko zidovje, nekomodne stopnice, majhne a neproporcionirane visoke sobe, šablonska razvrstitev prostorov so hibe večinoma novejših stavb. In kje so široka, nizka okna, tako ljubka? Izginila so tudi vesela belo lakirana vrata, okna in bele lončene peči. Vsi leseni deli hiše nosijo barvo preveč priljubljene kave. Vse je ubrano na kavin ton.

Kdor ima danes sredstva za grajenje hiše in nima kultviranega okusa, se bo obrnil raje po nasvete do izučenega arhitekta nego do kakega, zakotnega stavbenega mojstra. Eventualnih večjih izdatkov ne bo nikoli obžaloval. Res, da razruši čas hiše, toda hiša yendar ni obleka, ki si jo nabavimo za eno ali dve sezoni, hiša stoji več stoletij, prehaja na potomce in da vsemu kraju prijeten akord ali trgajoč disakord.

Tudi pohištvo ni rokavica, ki jo uporabljamo zelo omejen čas, temveč vse življenje in ga končno prepustimo naslednikom.

Ni vseeno, ali živimo v lepi ali nelepi okolici: „Od lepega živi dobrota in radost v človeku“, je dejal nekoč Morris. Kdo čuti danes v sebi nagnjenje do popolnega odrekanja vsemu potrebnemu in lepemu, po Diogenovem vzgledu? Vzdržati v lakonični skromnosti, kadar nas v to prisili neprijazni čas, je potrebno; a kadar je možno, si olepšajmo življenje. Otroci, gospodinje, stari ljudje prežive doma tri četrtine dneva ali tudi več, bolnik tedne in mesece. Po dovršenem delu hiti človek domov. Tu se oddahne, kramlja s prijatelji, čita, razmišlja, živi. Ali naj popolnoma brezbrizno stojimo pred tako važno zadevo, kot je ureditev stanovanja? V večini ljudi živi težnja po prijaznem domovanju, mnogim pa manjka pravih navodil za higijenično in estetično ureditev stanovanja.

(Nadaljevanje.)

JUBILEJ. (Marica Bartolova.)

Spodobi se, da se ženski list spominja 25-letnice prvega ženskega lista v Slovencih, t. j. „Slovenke“, ki je začela izhajati januarja 1897, v Trstu in kateri sem bila jaz urednica prvi dve leti.

Vsak začetek je težak, posebno začetek novega lista, prav posebno pa še začetek prvega ženskega lista. „Slovenka“ je izhajala po dvakrat na mesec.

(Slovenska javnost dobro ve, da nisem nikoli in nikjer govorila o sebi in svojem delovanju v Trstu skozi dolgo dobo tridesetih let; oprostili naj se mi torej, če bo tu govora o meni.)

Početek „Slovenke“ in njeni prvi dve leti sta tako tesno združeni z menoj, da se ne more govoriti o eni in iti molče mimo druge. Ko sem se pripravljala za izdajanje lista, sem se obrnila na nekatere naše književnike za svet. Nekateri so mi odsvetovali, češ: še drugi listi ne uspevajo, kako bi neki uspeval ženski list, ko je naše ženstvo še tako nezrelo. Drugi so mi pa prigovarjali in me hrabрили, naj le začnem pogumno.

Po dolgem kolebanju je vendar izšla prva številka. Bila sem je silno žalostna, ker je imela nebroj tiskovnih napak; saj sem morala tudi korekturo opravljati sama. Zato bi bila morala biti med tiskanjem lista večkrat v tiskarni, imela sem pa šolo dopoldne in stanovala sem daleč zunaj mesta.

Ni bilo pa z menoj žalosno naše ženstvo, ki me je kar obsulo s priznalnimi, bodrilnimi in pohvalnimi pismi. Kakor bi se bilo zgodilo nekaj davno in težko pričakovanega, tako so bile vzradoščene naše žene in dekleta iz vseh slovenskih krajev.

Pogoltniti sem morala seveda marsikatero grenko, kar je razumljivo, če se pomisli, kako so se takrat izpodtikali ob vsaki stvari, posebno še ob ženskem gibanju v Slovencih. Bridko mi je bilo včasih, da bi se bila razjokala, pa so prišla pisma od raznih strani, kjer so me bodrili in mi klicali: le neustrašno naprej!

In šla sem preko vseh neugodnosti naprej; z vso ljubeznijo sem se oklenila lista, ki je imel tedaj namen, dramiti slovensko ženstvo v narodnem oziru in zbuditi v njem zmisel za kulturno in socialno delo.

Začele so se vzbujati razne sotrudnice na vseh koncih in krajih naše zemlje. Pošiljale so svoje prispevke, katere sem uvrstila v list, če je le bila kaka dobra ideja. Preoblekla sem jo, če je bilo treba, v dostojno obleko in zagledala je beli dan v veliko veselje pošiljalčino. Vsaki posebe sem odgovarjala osebno, moja korešpondenca s sotrudniki in sotrudnicami je bila tako obširna, da sem pisala vsak večer pozno v noč. V „listnici“ sem odgovarjala le privikrat, da sem prosila natančnega naslova, in pa onim, o katerih nisem imela najmanjše nade, da bi mogli napisati kaj dobrega. Tudi rokopise sem morala v zimskih mesecih pregledovati le zvečer in ponoči, ker takrat smo imeli šolo dopoldne in popoldne. Bože moj, kakšni so bili nekateri rokopisi! Pisava drobčkana, drobčkana, jezik kak krajevni dialekt, ideja pa dobra, vredna, da se predela.

Kako sem se vsakokrat razveselila, ko sem zagledala markantno pisavo naše Vide, znano pisavo Kristine, Marice II in Bogomile, ki so mi pošiljale zvesto in točno svoje pesmi prav tako kakor A. Medved, Gangl, Feodor Sokol, Desimira, Zorana i. t. d. „Slovenka“ je prinašala poleg pesmi in povesti tudi vzgojevalne spise, nasvete za dom in razna poročila.

Najzvestejša pomočnica mi je bila pač Marica II, ki mi je priskočila na pomoč, kadarkoli sem jo potrebovala. Koliko mi je napisala Marica II in ona Danica, ki je znala toliko dobrih nasvetov, toliko praktičnih stvari. Vsaka številka je imela gotovo prispevke od obeh.

Pozneje se je oglasila Zofka Kvedrova, v kateri sem takoj izpoznala poseben talent. Dobro mi je delo vsakokrat, ko sem prejela od nje debelo pismo z njeno moško karakteristično pisavo, kakor sem se oddahnila vselej, ko sem ugledala že na zavitičku pisavo sotrudnikov in sotrudnic, katerih dela ni bilo treba piliti.

Obširna korešpondenca izza onega časa, katero hranim kakor drag spomin, govori jasno, kako se mora delati, da se pridobijo sodrudniki za list, govori jasno, kako živo se je zanimala za list vsa slovenska inteligenca. Pred menoj leži izposojeni drugi letnik „Slovenke.“ Svojih letnikov namreč nimam, ker so mi dotični, katerim sem jih posodila, pozabiti vrniti. Z veseljem listam po tem drugem zvezku, pregledujem ga in čitam ter vzbujam spomine. Vesela sem tega letnika tako, kakor če po dolgih, dolgih letih srečamo ljubega, starega znanca, katerega smo grdo zanemarili in pozabili; a ko ga zagledamo, vzplamti ljubezen do njega iznova in vse nam ugaja na njem.

Z radostjo in hvaležnostjo mislim na vse svoje sodelavke in sodelavce, dasi ne vem nekaterim več pravega imena.

Da ste mi zdrave, moje drage: Marica II, Vida, Kristina, Desimira, Bogomila, Zorana, Danica, Vlasta, Zofka, Grilček, Milka, Milena, Marija, Ana, Fedora, Vanda!

Pozdravljeni, ki ste mi pomagali, od Govekarja do Gangla, od Zamejskega do Puharja, od Goesla do Benkoviča, od Šorlija do Zaplaninca!

Večnaja pamjat Gregorčiču, Aškercu in Medvedu, ki so stali z dobrimi sveti in pripevki tako blagohotno ob strani prvemu ženskemu listu!

PESME IVE ROD.

I.

Jake Tvoje muške grudi to je moja kuća mila,
dom je, gde se grijem vazda, kad me hladno mnoštvo bije;
Tu ja mogu sklonut glavu, kušajući slatkog mira,
o kome sam tako često — tako često prije snila.

Tvoje bistre, umne oči — to je moje sunce sjajno,
iz koga mi svetlo danje u najcrnju noć je palo;
iz tog sunca ono blago u moj duh je sjali stalo,
što se kao čežnja silna u mom srcu krilo tajno.

Tvoje zlatne, blage usne to je izvor, gde ja pijem
raskoš tvoje duše divne i bogatstvo duha tvoga;
tu ja kušam čistu sreću zagrljaja duševnoga,
tu ja s punom grudi srkat i cjelova slasti smijem.

Radosna sam, kad te gledam, kad te ćutim blizu sebe:
moj je svemir, bog i život, kad ja imam tebe tebe!

GORJÉ. (Poldi Leskovčeva.)

V zibelki dete
smehlja se in sanja.
Žena otožna
nad zibel se sklanja.

Zdaj pa je zame
sreča minila,
v vinu je meni
sreča utonila.

„V sladki bolesti
sem te rodila
v dnevih, ko žena
srečna sem bila.

Mož le popiva,
za naju ne ve . . .
meni in tebi
je stokrat gorjé“

	IZVESTJA	
--	----------	--

DRUŠTVENA POROČILA

Žensko dobrodelno udruženje v Trstu

Žensko dobrodelno udruženje v Trstu vzdržuje doslej 3 tečaje za ročna dela in šivanje: pri Sv. Jakobu, v Škednju in pri Sv. Ivanu. V marcu je priredilo mesečni tečaj za pri krojevanje oblek. Na splošno željo članic se zopet otvorijo z majem novi tečaji.

Splošno žensko društvo v Gorici. V mesecu marcu je naše mlado društvo stopilo prvič pred širšo javnost z uprizoritvijo Ribičičeve mladinske igre „V kraljestvu palčkov“. Bogato opremljene in dobro podane predstave so se vršile v „Trgovskem Domu“ v nedeljo 18. in ponedeljek 19. marca, ter 26. marca (za šolsko deco, stariše in članice po znižanih cenah). Vse predstave so bile dobro obiskane, tako da je bil poleg lepega moralnega tudi zadovoljiv materijalen uspeh. V zahvalo je odbor priredil vsem sotrudnikom družinski večer v spodnji dvorani „Trgovskega Doma.“

Da pokaže tudi našim goram „Kraljestvo palčkov“, je društvo ponovilo predstavo pri Sv. Luciji dne 15. aprila v nabito polni dvorani. Palčki so zelo ugajali. Namerava se uprizoritev tudi po drugih večjih krajih na deželi.

Po drugi strani je delovalo društvo v predpisani smeri s tem, da je otvorilo začetkom marca tečaj za krojno risanje in praktično šivanje, katerega se udeležuje lepo število članic iz mesta in tudi iz bližnje okolice.

Istčasno se je pričel tudi tečaj za francoščino in sicer v dveh oddelkih.

Odsek za ročna dela nadaljuje s poučevanjem šoli odraslih deklic. C.

Žensko udruženje Opatija-Volosko izkazuje u poslovnoj godini 1922/23 sledeći rad: Udruženje vodi u prvom redu brigu oko mladeži. Poglavitna mu je svrha, da okuplja oko sebe devojke i decu i da učini za nju sve, što njima je danas potrebno. Veseli sastanci, predavanja, predstave, igranke, pjevanje i glazba: ovo su naša sredstva, kojima možemo postići svojoj mladeži duševni odgoj i obuku.

U našim tečajevima za ručni rad sašile i izvezle su si devojke krasna odela u starom našem narodnom stilu, te ih nose osobito na zabavama. U jeseni počelo se sa plesnim vežbama i igrankama te tečajevima za francuski jezik. Udruženje nastoji, da se u njegovu krilu dostojno proslave veći kulturni spomeni. U slavu Molierove tristogodišnjice priredilo je predavanje o velikom umetniku le njegovog „Umišljenog bolesnika.“ Kasnije smo imali predavanje o krsnoj slavi, jerbo i naše udruženje slavi svoju krsnu slavu.

Za svoju zaštitnicu uzelo je Malu Gospu. Na taj dan izveo se po drevnom običaju svečani obred s kolačem te se uprizorila potresna drama „Knez od Semberije.“ Naš je dohodak osim članarine jedini prihod, šlo nam ga daju zabave, koje priredujemo zajedno z drugim našim društvima. Po svojoj mogućnosti razvijamo karitativnu delatnost te pružamo najpotrebijim nevoljnicima primjerenu pomoć. Najsiriomašniju školsku decu snabdele smo školskim priborom i knjigama. Neke odraslije smestile smo u zanat i konvikte. Na prvu pričest pritedile smo deci skromnu svečanost, na kojoj su se deca i okrepila za dugim stolom. Na Nikolinje, Božić i na Uskrs priredile smo lepe dečje zabavice te porazdelile darove, koje smo sakupile medju sobom.

Organizacija oskrbnic vojnih sirot v Trstu vrši že sedmo leto svojo dobrodelno nalogo. Ustanovljena je bila ob času, ko je vojna ugrabila nebrojni deci zakonitega zaščitnika in rednika. Četica človekoljubnega našega ženstva je prevzela ne baš lahko nalogo oskrbnišva vojnih sirot.

Oskrbnicam je bilo poverjeno nadzorovanje in svetovanje osirotelim družinam, kar je bilo v zvezi z mnogobrojnimi potmi, neprijetnostmi in razočaranji.

Z mirnim srcem ugotavljamo, da so bile oskrbnice obupajočim vdovam in materam pravi angeli varuhi. Z odkritosrčnim sočutjem in neumorno požrtvovalnostjo so jih bodrile k lažjemu prenašanju usodnih udarcev. Delo naših oskrbnic je bilo posebno v prvih časih izredno težavno.

Neštete so bile poti, katere so morale napraviti oskrbnice za blagor svojih varovancev in njihovih mater. In če poudarjamo, da so oskrbnice zaposlene bodisi kot učiteljice, uradnice, ali gospodinje in matere več ali manj mnogobrojne družine, uvidevamo, da jim je prevzeta naloga „oskrbnišva“ tem težavnejša.

Zlasti oskrbnice po okolici imajo težaven položaj, kjer imajo ogromno število varovancev poleg oddaljenosti in neprikladnosti poti. Zalibog se je število naših oskrbnic izdatno skrčilo. Mnogo jih je zapustilo naše kraje, da so morale ostale oskrbnice prevzeti i njihove varovance.

Vse to bi morale naše vdove vpoštevati in temu primerno ceniti delovanje svojih oskrbnic, katere vršijo izključno prostovoljno svojo nalogo.

Ko sta se v aprilu 1918. iz skupne organizacije napravila zaradi vspešnejšega delovanja 2 oddelka: slovenski in italijansko-nemški oddelek, je začel slovenski del orga-

nizacije svoje samostojno delovanje, katero se je po prevratu nadaljevalo na izrecno željo oskrbnih samih.

In tako vrši naša organizacija nepretrgoma dalje svojo človekoljubno misijo, žalibog v skromnem obsegu vsled skromnih svojih dohodkov, ki so izključno milodari blagosrčnih dobrotnikov.

Tem blagim podpornikom se mora organizacija zahvaliti, da je tekom svojega delovanja osirotelo deco ponovno oblekla, obula, podpirala z večjimi ali manjšimi denarnimi zneski, v mnogih slučajih pomagala do služka ter v obupu tolažila z vlivanjem vere v moč dobroželečnih src in radodarnih rok. Vse to pa tiho in skromno sledè geslu: „naj ne ve levica kar dobrega stori desnica.“

S pomočjo svoje posestrime „Dobrodelnosti,“ katera ji je vsa povojna leta stala zvesto ob strani ter pomagala organizaciji z izdatnimi denarnimi prispevki, je organizacija preskrbela raznim revnim sirotam oskrbo in vzgojo v zavetiščih v Tomaju, Trnovem in Gorici.

Zalibog ne more organizacija ugoditi mnogobrojnim prošnjam za preskrbo otrok v zavetiščih vsled nedostatkov sredstev. Vendar stori, kolikor ji je mogoče, da reši našo deco moralne in materialne pogube ter da pomaga njihovim materam, ko so v večji potrebi.

Organizacija je razširila svoj delokrog na vso revno deco brez očeta-rednika ter ima v svojem delokrogu preko 1500 sirot, pa je vsled tega potreba vedno večja.

Zato se obrača organizacija na človekoljubno javnost s prošnjo, da omogoči i nadaljno podporo našim sirotam.

PO ŽENSKEM SVETU

Italijanska princezinja Jolanda Savojska se je začetkom aprila t. l. poročila z grofom Calvi-jem di Bergolo. Kakor se je izrazila, je bila njena življenjska želja, da bi v ljubezenskem zakonu uživala srečo soproge in matere. Zato ni hrepenela po sijaju vladarskih dvorov, temveč se je odločila za priprostega grofa, v prepičanju, da je sreča le v ljubezni, četudi ne na kraljevskem prestolu.

Ob tej priliki je pokazala, da živi z duhom časa in da ima zmisel za socialno življenje. Poročni dar, ki ji ga je poklonila ital. kolonija v Londonu, je prepustila tamkajšnji ital. bolnici. Istočasno je tudi pisala višjemu železniškemu komisarju v Rimu, naj prekliče službeno odpoved, s katero jemlje kruh 300 uradnicam. V pismu pravi, kako jo boli misel, da je toliko deklet, katerim je usoda manj naklonjena, žalostnih baš tisti dan, ko ona praznuje najlepši dogodek življenja. Omenjenega komisarja so nekoliko ganile besede princezinjine ter je provizorično obdržal v službi 50% odpuščenih uradnic.

Gospa Darinka Gruičeva je v „Splošnem ženskem društvu“ v Ljubljani predavala o svoji

karitativni akciji med in po vojni v zaščito osirotle srbske dece. Gospa Gruičeva je vzor srbske žene: odločna, neustrašena, tiho-ljubeča in neumorna boriteljica za blagor svoje domovine. Tekom vojne je na stotine otrok rešila pogina, jih prevzela nazaj v življenje, jih vzgojila in izročila narodu. Mama Gruič, kot jo zove srbska deca, je bivala osem let v Ameriki in je zainteresirala ameriške milijonarje-človekoljube, da so denarno omogočili akcijo najplemenitejšega dela: reševanja otrok po razbiti Srbiji. Po nečloveških naporih in nevostih, sredi fronte in v najobupnejših situacijah je vodila močna Srbkinja krdelo že apatične dece, jo hranila in oblačila. Danes vzgaja okolo 150 sirot v Kamenici blizu Novega Sada. Najvzorneje urejeno, nadvse higijenično bivališče je bilo preje posest nekega madžarskega grofa. Tu se pripravila cvet nove srbske inteligence. Nekateri gojenci pohajajo že univerze, oficirske šole in študirajo celo v inozemstvu.

Predavateljica je nazorno in z ostro natančnostjo predočila strahotne dni propada Srbije in njenega vstajanja, svoja mučeniška pota, polna zatajevanja in muk. Nad 250.000 pa je v domovini še dece, koja nima nobenega socialnega varstva in vzgojne možnosti za poznejše življenje. Za tako deco skrbeti, naj bo naloga — ne le državi — temveč vseh javnih narodnih činiteljev.

Žene v „Zvezi narodov.“ Zveza narodov, ki ima sedež v švicarskem mestu Ženevi, si je nekako vzela v zakup pravico do vrhovnega razsojevanja in urejevanja svetovnih zadev. V pravih ima tudi določbo, da so vsa njena mesta v enaki meri pristopna moškimi in ženskimi. Za vzpostavitev mirnega družabnega in političnega življenja, ki je po vojni tako silno propadlo, pa je neobhodno potrebno, da sodelujejo moške in žene z vsemi prirojenimi in pridobljenimi zmoglostmi.

Švedska vlada, ki je že davno priznala ženam najvažnejše državljanske pravice, je poslala kot svojo poverjenico gospo Ano Wicksellovo v Ženevo, kjer se udeležuje sej „Zveze narodov.“ Njena zunanost — prijazna in nežna blondinka — ter njena mirna hladnost, za katero se skriva odločnost in srčna dobrota, kaže tipično severno ženo. Pri „Zvezi“ je dobila nalogo, da študira ustavno uredbo evropskih držav ter daje v potrebnih slučajih tozadevna pojasnila.

Tudi Danska ima v Ženevi vladno zastopnico, ki se pa ne zanima kakor Svedkinja za politične zadeve, temveč se je v prvi vrsti posvetila mednarodni dobrotvornosti. Kot profesorica in strokovna pisateljica si je pridobila gospa Forchhammerjeva velike zasluge v domovini. Pri „Zvezi“ pa posebno marljivo deluje v odborih za mirovno propagando, za pospeševanje zdravstva, za izenačenje moške

in ženske morale in za odpravo trgovine z dekleti.

Tudi v posvetovalnih komisijah deluje več žen. Tam so zastopane Norvežanke, Angležinje, Francozinje, Poljakinje, Rumunke, severne in južne Američanke ter celo Avstralke. Z uspešnim delom v „Zvezi“ so dokazale, da so se z vso vnemo posvetile poverjeni nalogi in da so ji tudi kos.

GOSPODINJSTVO

Polže na vrtnu zatremo z moko iz sveže žganega apna in s cementom. Apno in cement pa umorita polže le tedaj, če prideta v doliko s kožo. Zato je treba ti dve snovi posipati rano zjutraj, ko lazijo polži. okrog in pa samo ob suhem vremenu. Ko pridejo v doliko z apnom in s cementom, izcejajo slino, kmalu počrne in poginejo. Vendar še starejši polži lahko uidejo smrti, zato se pa mora posipati toliko časa, da se ugonobe vsi. Najbolje je, da se posiplje par dni zaporedoma dvakrat in sicer v presledku 10 minut. Kdor trosi apno in cement, si ne sme umivati rok in obraza z vodo ampak z oljem, šele potem se izpere z milnico. Dobro je tudi, da si dotična oseba pred posipanjem namaže obrvi z oljem.

Masno posodo očistimo zelo lepo, ako pridenemo topli vodi nekoliko ržene moke, ki smo jo pa prej zmešali v mrzli vodi. Pri tem ostanejo roke mehke, dočim jih soda razjeda. Iz srebra izginejo madeži; ko se nato posoda izplahne v čisti vodi, se prav lepo sveti.

Minka Z.

MATERINSTVO

Birma in prvo obhajilo sta za otroka gotovo največji svečanosti: Koliko veselja občutijo male duše, ko se pripravljajo na ta dan! Ob nobeni drugi priliki se tako ne pogloblje v svoj notranji svet kakor o prvem obhajilu. Otrokovo srce je prevzeto svetega idealizma in se — kakor v pravljici — dvigne nad vsakdanje življenje. Zato naj bi tudi one matere, ki prezirajo cerkvene obrede, ne jemale otroku tega užitka. Omogočijo naj mu, da se more skupno z drugo deco radovati tega najlepšega delinskega praznika.

Zalibog pa je moderni čas pretvoril sveti dan v paradni dan. Ob misli na birmo vidi otrok le botrin dar, vožnjo z avtom ali s kočijo, mati pa v duhu občuduje nališpano in razkošno obleko hčerkinjo. Nekoč je bila čast biti birmanska botra; s par kronicami in s culico slašcic je tako ustregla otroku, da je ni pozabil vse življenje. Danes pa se vsakdo boji te nadlege. Saj je treba za to že lepega kapitala in marsikatera botra mora celo leto odplačevati dolg, ki ga je morala narediti ob birmi.

Od dne do dne se življenjske razmere slabšajo, brezposelnost se posebno pri nas

v Trstu neprestano razširja. Vestna in razumna mati naj zato ne povzroča ob birmi stroškov sebi in botri. Skromno vzgojen otrok se zadovolji z vsako malenkostjo. Ne delajte deklicam svilenih oblek; zanje je batist ali etamin, ki se dobro pere in ga lahko pozneje predelate. Ne kupujte belih usnjenih ali lakastih čevljev; morda bo par dni po birmi deževalo, otrok pa ne bo mogel iti v šolo, ker je bos, dasi ima luksuzne čevlje. Svilene rokavice in nogavice, zlate zapesnice in ure, vožnjo v kočiji in automobilu: vse to odklanja pametna mati. Luksus si bodo privoščili otroci lahko takrat, ko bodo že sami zaslužili, ne pa sedaj, ko mora večkrat radi tega trpeti vsa domača in morda tudi botrina družina. Obleci otroka tako, da bo sicer videl v obleki svečanostni dan, a da jo bo lahko pozneje nosil ob vsaki priliki. Deklica bodi deklica in ne kakor odraslo dekle!

P.

Kako vspevajo naši malčki? Skrbne matere radi primerjajo svoje malčke z drugimi otroki enake starosti, da laže izpoznajo, kako vspeva njihov miljenček. In koliko veselja in ponosa za mater, ko se na tak način prepriča na lasne oči, da je njen otrok nekaj krepkejši, nekoliko višji ali celo debelejši kot drugi iste dobe.

Najlepše se da dognati, ali je otrok res dovolj razvit in rejen, če zmerimo njegovo visokost ali dolžino s centimeterskim merilom in ugotovimo še njegovo težo na tehtnici. Ti dve pridobljeni meri je treba primerjati s številkami, ki jih navaja sledeča razpredelnica, ki določa za vsako otrokovo dobo v odnosnih stolpih, ločenih posebej za dečke in za deklice. Razpredelnico je sestavil v to svrhu še pred vojno profesor Pirquet na Dunaju na podlagi mnogih opazovanj povsem zdravih in pravilno razvitih otrok obojega spola, tako da jo je možno uporabiti tudi v naših krajih kot povprečno merilo za vsako posamezno dobo od rojstva do mladeniških let. Le popolnoma zdravi in telesno pravilno razviti otroci pridobivajo tekom celega prvega desetletja in še kako leto povrhu popolnoma enako in sorazmerno na višini stasa in na teži; a vsak znaten zastanek v rasti in posebno pa v teži kaže s precejšnjo gotovostjo na kako bolehnost ali pomanjkanje iz kateregakoli vzroka. Tak znaten zastanek, ki se izkazuje na opisani način v več centimetrih in v odlomkih kilograma, je torej očitno svarilo za skrbečo mater, da ni pri otroku vse popolnoma v redu, dasi ni morda še na njem opaziti nikakega znaka bolehnosti. Seveda je treba pri tem upoštevali tudi že prestane bolezni, katere so svoječasnno toliko ovirale razvoj otroka, da ne more še dohiteti pravilne mere in teže svojih vrstnikov.

Zaradi pomanjkanja prostora prinašamo razpredelnico nepopolno, vendar pa vsaka mati lahko vsaj približno ugotovi, ali je njen otrok zadosti velik in težak.

Večinoma opažamo sledeče: dečki so rojeni nekoliko večji in težji kakor deklice; s trinajstim letom pa deklice prehite dečke v teži in rasti. Šele po petnajstem letu dečki zopet prerastejo deklice.

Dečki			Višina v cm.	Deklice		
Teža kg	Starost			Starost	Teža kg	
	Leta	mes.				Leta
			49	Rojstvo	3'24	
3'48	Rojstvo		50			
4'1			53	1	4'1	
4'4	1		54		4'3	
			65	6	7'4	
7'9		6	66		7'6	
9'9		11	74	1	9'7	
10'20	1	0	75	1	9'95	
11'20		5	79	6	10'95	
11'45		6	80	7	11'20	
12'45	1	11	84	2	12'20	
12'70	2	0	85	2	12'45	
13'45		5	88	6	13'20	
13'70		6	89	8	13'45	
14'45	2	11	92	3	14'20	
14'70	3	0	93	2	14'45	
16'2	3	10	98	4	15'70	
16'5	4	0	99	2	15'95	
17'7	4	10	103	5	17'0	
18'0	5	0	104	3	17'5	
19'5		7	107	6	19'0	
20'5	6	0	109	4	19'7	
22'2		8	113	7	21'0	
23'0	7	0	115	5	21'8	
24'2		7	118	8	23'0	
25'0	8	0	120	5	23'8	
26'5		7	123	9	25'0	
27'5	9	0	125	5	25'8	
29'7			128	10	27'0	
30'0	10	0	130	5	27'8	
31'5		7	133	11	29'0	
32'5	11	0	135	4	30'0	
34'5	11	10	139	12	32'0	
35'0	12	0	140	2	32'7	
37'5	13	0	145	10	36'2	
38'0		2	146	13	37'0	
41'0	14	0	151	9	41'2	
42'3		4	153	14	43'0	
44'3	15	0	157			

KUHINJA

Okusne polpete. Vzemi kuhano govedino, prideni enako težo surove ter malo šunke ali mortadele in vse skupaj dobro zmelji ali seseklaj. Temu dodaj nekoliko nastriganega sira, soli in popra ter v mleku namočenega kruha. Če je zmes presuha, prilij še mleka po potrebi in dobro premešaj. Napravi polpete, povaljaj jih v drobtinah

ter opeci na masti pri malem ognju. Moka se v te polpete ne poda. Lahko jih serviraš suhe s solato ali pa v omaki. V tem slučaju odcedi iz kozice, kjer so se pekle polpete, vso čisto mast. Razbeli jo in zarumeni v njej seseklano čebulo; nato prideni česna in peteršilja ter nekoliko zalij. Osoli, potresi malo popra ali paprike in majarona ter primešaj paradiznikovoga soka ali konserve. Ko se dobro pokuha, zalij še malo, prevri, deni notri polpete in še nekoliko kuhaj pri mali vročini. Gina.

IZ NAŠE SKRINJE.

Kraška svatba. Ker sem v zadnji številki čitala popis nekdanje tržaške okoličanske svatbe in ker se ti običaji že pozabljajo, zalo naj ohranim spomin tudi naši kraški „ohceli“ v „Ženskem Svetu.“

Ce je šel mladenič po nevesto v drugo vas, je moral prej s par litri vina dobiti od tankajšnjih fantov dovoljenje, da sme odpeljati dekle iz vasi. Dan pred poroko je šel ženin z drugom po balo. Vozili so jo z volmi. Nakladali so jo fantje iz nevestine vasi, zvečer so pa bili povabljeni na večerjo. Ko so peljali balo domov, so fantje pregradili cesto z vrvo, ki je bila prepletana z bršljanom. Ženin je moral plačati carino, nato so fantje prerezali vrv in pevaje spremljali voz. Daljni odmev pesmi je vzradostil vso vas; posebno zvedave ženske so čakale, da vidijo, kaj prinaša nova soseda k hiši.

Na vozu je sedel spredaj ženinov drug ter držal v naročju živo kokoš, zadaj pa je morala biti metla.

Ko so fantje razkladali balo in zbijali z ženinom šale, je mati pripravljala večerjo.

Poroka je bila navadno drugi dan ob desetih. Po nevesto je šel ženin z godci, katerih je moralo biti vsaj sedem; pri ubožnejših pa je bila samo harmonika. Pred poroko so ženinovi povabljeni zajutrekovali na ženinovem domu, nevestini pa na njenem. Ko so se svatje vračali z godbo iz cerkve, je bila zopet vsa vas pokonci. Mladina je komaj čakala na večerni ples; tu so zbrali fantje vsoto denarja za dar nevesti. Ko so pripeljali nevesto na ženinov dom, je bilo vse tiho in zaprto. Najduhovitejši izmed godcev je močno potolkel po vežnih vratih in uganjal šale. Črez nekaj časa se je oglasil ženinov oče: „Kdo je?“ — „Mi smo!“ — „Kaj hočete?“

„Pripeljali smo vam nevesto, lepo, mlado, da je nima cela vas take!“ — „Mi je ne poznamo in je nečemo, peljite jo kam drugam!“ — „Ne, ako je nečete vi, pokličite mater!“

Tako sta se oče in godec še dolgo prepirala, nazadnje se je vendar oglasila mati. Ta je prej popustila, odprla vrata in sprejela nevesto z blagoslovom ter zagotavljala, da jo je komaj čakala. Jezila se je nad možem, ker ji je zaprl vrata. Ko je nevesta stopila

v hišo, so ji tudi pri nas dali v naročje 4 5 let starega otroka „kolenčiča“, ki ga je poljubila in obdarovala. Nato je šla k ognjišču, kjer ji je tašča izročila kuhalnico — znamenje gospodinjske oblasti. Ta trenotek je bil za malar gniljiv in težak!

Potem je pristopila deklica s košarico in podarila vsakemu gostu svilen robček in šopek cvetic, svatje so pa metali v košek groše. Ko so se razhajali, je vsak dobil „prinos“, to je bila culica s pecivom. Spominjam se, kako smo otroci čakali očeta in mater, da se vrneta z „ohceti“ in nam prineseta gostije.

Marica Sezanska.

ROČNO DELO

Razstava naših ročnih del. Nekatere naročnice lista se jako zanimajo za razstavo, ki jo priredi naše tržaško žensko društvo. Otvori se začetkom počitnic. Odbor bo sprejemal ona dela, ki so bila izvršena pod okriljem naših tečajev in pa izdelke od zunanjih naročnic. Opozarjamo pa, da bodo tekmovala za razpisano nagrado samo z onimi deli, ki so izvršena sicer v narodnem slogu, toda po lastni izvorni sestavi.

Kroje v prilogi objavljenih izdelkov dobe naročnice za označeno ceno, nenaročnice pa za dvojni znesek. Denar pošiljajte po priloženem čeku in natančno označite kraj!

RAZGOVORI

Odgovori:

1. Erjavčeva. Nasujte v nogavico v stopalno precej „Federweissa“ in si ubijte nogavico tako, da ostane prah pod podplati in pod peto. Potem si pa posipajte nogavico samo takrat, ko se vam potenje ponavlja.

Tončka.

V lažjih slučajih pomaga salicilovo mazilo ali salicilova sipa. Nemški fabrikat „Fanoform“ je izredno drag in naj se rabi samo pod zdravnikovim nadzorstvom.

M.

2. Jeklarjeva. Zoper raskave roke pomaga dobro sledeče mazilo, ki ga lahko naročiš v lekarni: zinzí oxyd. 10.0, parafini 20.0, glyzerini 25.0, vaselini pur. 100.0. ol. Lavendulae 1.0. Namazati je treba po umivanju površno osušene roke.

M.

Po končanem gospodinjskem delu si umij roke v mlačni vodi, ko so čiste, jih še enkrat namili s toaletnim milom in dobro razmaži pene po koži, da se skoro osuši sama ob sebi. Nato iztisni iz citrone par kapljic soka na dlan in še to razmaži po rokah, da se samo osuši. Na ta način so raskave roke takoj gladke in mehke.

Torkarjeva.

3. Pavla. Barvana tla se najlepše snažijo z mazilom za parkete.

P.

3. Lea. Kljub mnogim pomislekom je vendar dobro striči malim deklicam lase, ker se

s tem gotovo okrepe. Pa že radi snage in komoditete je to priporočljivo, saj se male punčke tako nerade dajo glavo umivali in česati. Deklice je treba vsaj dvakrat ostriči popolnoma. Mesec dni po prvem striženju, ko lasje nekoliko poženejo, se ostrižejo še enkrat. Pozneje zadostuje, da se pristrigavajo le na koncu.

P.

Vprašanja:

1. Kako se odpravijo iz volnena blaga madeži od kave?

Marija.

2. Kako bi napravila marelično marmelado, da bi se mi ne pokvarila?

Gospodinja.

3. Kako se odpravijo z obraza mozoli in majhni turi?

4. Kako se odpravijo pege s kože?

Dekle.

5. Prosim cenjene čitateljice, naj mi katera blagovoli povedati, s čim se počrtno spravrjavajo lasje. Rada bi kako naravno sredstvo in ne kupljene barve.

Stefanija.

6. Med vojno je ležalo povsod vse polno konservnih škatljic, ki jih je marsikdo spravljajal. Dale bi se porabiti kot lončki za cvetice, ako bi jih ne razjedala rja. S čim bi jih morala prevleči, da bi preprečila rujavico?

Vrtnarica.

7. Prosim, naj mi katera navede kratek jedilni list na svatbi v tržaški okolici. Kot začetek pojedine imajo v navadi rižoto, ki pa je preveč nasitljiv in večkrat pokvari slast do naslednjih boljših jedi. Kaj bi bilo primernejše, lažje in finejše nego rižoto?

Ivanka M.

8. Prosim navodila, kako pripravljajo v tržaški okolici kruh, imenovan „bige.“ Tukaj se namreč več gospodinj zanima za to.

Znideršičeva.

9. Imam hčerko staro 2 leti in 3 mesece, ki pa še ni shodila. Je zelo mehkih kosti. Kako ji pomagati?

M. L.

LISTNICA UPRAVE.

Ponovno opozarjamo vse one, ki niso vrnile I. števil, da jih smatramo za naročnice in zato se jim list pošilja še dalje. Prosimo jih, naj čimprej poravnajo zaostalo naročnino po priloženi položnici.

Položnico pošiljamo tudi onim, ki so že plačala naročnino, da jo eventualno uporabijo za naročevanje krojev, vzorcev i. t. d. V odrezku je napisati poleg priimka tudi naslov, na zadnji strani namen pošiljatve. Uprava prejema namreč samo odrezke in če manjka naslov n. pr. pri novih naročninah, ne ve, kam dostaviti list.

Oglasi dajejo vsakemu listu znaten vir dohodkov, zato priporočamo cenjenim naročnicam, da se pri nakupovanju potrebščin v trgovinah, ki inserirajo v „Žen. Svetu“, sklicujejo na naš list. S tem se trgovec prepriča o uspešnem inseriranju v našem listu.

V čevljarnici FORCESSIN

Trst, pri Sv. Jakobu, via Giuseppe Caprin 5

dobite najtrpežnejše

obuvalo za moške, ženske in dečke

Specijaliteta otroškega obuvala.

Cene posebno zmerne.

Postrežba točna.

DR ETTORE d'OSVALDO

Gorica - Corso Verdi 24 (Trg. Dom)

specijalist za očesne bolezni

perfekcioniran na dunajski kliniki.

ORDINIRA OD 10 - 12 IN OD 3 - 4.

PODRUŽNICA

Ljubljanske kredit. banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

TELEFON ŠTEV. 50. ————— Brzjavni naslov: LJUBLJANSKA BANKA.

Deln. glavn. in rezerve: **CENTRALA: LJUBLJANA** Dinarjev 36 milijonov.

PODRUŽNICE: Brežice, Kranj, Metkovič, Celje, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

O brestuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru. — Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše. — Uradne ure za občinstvo od 8½ — 12 in od 3 — 5. Ob sobotah popoldne, nedeljah in praznikih zaprto.

MIRODILNICA

v zvezi z lastno parfumerijo

E. GRAPULIN - GORICA

(nasproti ljudskemu vrtu)

Na drobno. ————— Cene brez konkurence. ————— Na debelo.

K. SUSIČ — TRST

Via Roiano 2 (poleg cerkve)
priporoča

**trgovino z raznim mani-
fakturnim blagom.**

Velika izbira vseh potrebščin za
šivilje in krojače.

Točna postrežba. Cene nizke.

FRANC NAROBE

Trst, Via Commerciale št. 3

priporoča slavnemu občinstvu v mestu
in na deželi svojo dobro založeno

trgovino z jestvinami

in s kolonijalnim blagom. Konkurenčne
cene. Točna postrežba. Na željo se po-
šilja b ago tržaškim odjemalcem franko
na dom.

ZALOGA POHIŠTVA

ANTON BREŠČAK

== GORICA ==

Via Carducci 14 (prej Gosposka ulica)

Doma, kar manjka, pregleda naj vsak,
Vse naj napiše si pri dnevi luči,
Omare, mize, stole posteljak,
In vse kar rabi sploh v domači kući,
Kar manjka, to mu preskrbi BREŠČAK,
Štirinajst številka, ulica Giosuè Carducci.

Zobotehnični :: Ambulatorij

TRST

Via Sette Fontane št. 6, I. nad.

Odprt vsak dan od 9—13
in od 15—19.

Izvršujejo se hitro in točno vsa
dela z zlatom kakor tudi
zobnice s kavčukom

Slovcem 10% popusta, kakor
tudi plačilo na obroke.

DELO ZAJAMČENO.

KNJIGARNA - PAPIRNICA - KNJIGOVEZNIKA

J. ŠTOKA TRST

VIA MILANO ŠTEV. 37

ima v zalogi na debelo in drobno
vse pisarniške potrebščine za
šole, občinske, župne, in odvet-
niške urade, kakor tudi vsako-
vrstne slovenske knjige, muzika-
lije, molitvenike itd. — Izvršuje
vsakovrstna knjigovezniška dela.

Izvršuje vsakovrstne pečate in tiskovine.

P. n. sodnijam naznanja, da spre-
jema in izvršuje vezanje zemlje-
knjižnih in bančnih knjig tudi v urad.
prostorih v mestu in tudi na deželi.